

УДК 372.881.111.1

Юр'єва Оксана,*Національний університет «Острозька академія»**(м. Острог, Україна)*

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Публікацію присвячено практичному аспекту розвитку навичок критичного мислення студентів засобами англійської професійного спрямування.

Ключові слова: критичне мислення, англійська професійного спрямування, навички критичного мислення.

Публикация посвящена практическому аспекту развития навыков критического мышления у студентов средствами профессионально направленного английского.

Ключевые слова: критическое мышление, английский язык профессионального направления, навыки критического мышления.

The research is devoted to the practical aspects of students' critical thinking skills development by means of English for specific purposes.

Key words: critical thinking, English for specific purposes, critical thinking skills.

У XXI столітті критичне мислення вважають однією з ключових навичок особистості, адже воно дозволяє розв'язувати нетривіальні проблеми, формулювати обґрунтовані судження й приймати адекватні, продумані рішення. Затребуваність такого типу мислення зумовлюється особливостями інформаційного суспільства, де запорукою успіху стає здібність обробляти інформацію. Більше того, критичне мислення – це запорука демократичного суспільства, оскільки в демократичному суспільстві важливою

навичкою людини є вміння аналізувати ситуацію критично. Тому прихильників розвитку навичок критичного мислення серед сучасних дослідників педагогіки стає дедалі більше. Важливим майданчиком для розвитку цих навичок серед студентства є викладання англійської мови за професійним спрямуванням, адже сьогодні вона є мовою міжнародного спілкування, її викладають у кожному українському ВНЗ для студентів усіх напрямів і спеціальностей. Крім того, навчання англійської мови містить комунікативний складник, що дозволяє включити техніку розвитку критичного мислення в структуру заняття.

В освітній галузі проблемою критичного мислення цікавилася низка вітчизняних учених, зокрема В. О. Береза, Л. А. Києнко-Романюк, В. І. Конаржевська, О. Г. Марченко, С. В. Омелянченко, О. І. Пометун, О. В. Тягло, С. О. Терно, Т. І. Хачумян. Однак системному дослідженню розвитку навичок критичного мислення в студентів засобами англійської мови за професійним спрямуванням не було приділено належної уваги. Саме тому вважаємо доцільним у цій публікації розглянути можливості, які пропонує англійська мова професійного спрямування для розвитку навичок критичного мислення. Звісно, ця публікація не претендує на вичерпне висвітлення означеної проблеми, проте має за мету виокремити деякі її практичні аспекти.

Варто зауважити, що проблема критичного мислення сягає своїми коренями педагогічних розвідок Д. Дьюї та П. Фрейре. Фундатором цієї педагогічної новації вважають відомого американського вченого М. Ліпмана, який у другій половині XX ст. заснував Інститут критичного мислення. Науковець розумів критичне мислення як практичне й майстерне вміння розмірковувати, яке має такі характеристики: сприяє судженню, покладається на критерії, самокоригується і є чутливим до контексту [3, с. 205–219]. Український вчений С. Терно зазначає, що критичне мислення – це практичне застосування наукового підходу до розв'язання широкого кола проблем – від житейських до професійних [2, с. 27–28]. Дослідник наголошує на тому, що найважливішою умовою для розвитку критичного мислення є створення проблемних ситуацій [2, с. 31].

Вітчизняний науковець В. О. Береза зазначає, що розвиток критичного мислення студентів відбувається за умов мовленнєво-розумової активності та підкреслює те, що за умов здійснення цієї активності іноземною мовою пізнавальний процес стає більш специфічним, адже студенти можуть відчувати певні труднощі у формулюванні суджень і висновків. Саме тому важливу роль у процесі розвитку критичного мислення засобами англійської мови відіграє мотивація, яка формується завдяки проблемності завдання, а саме тому факту, чи усвідомлюють і розуміють проблему студенти [1]. Суттєвим аспектом у формуванні мотивації та розуміння студентами проблеми є використання завдань професійного спрямування, тобто близьких студентам за їхньою спеціалізацією.

Враховуючи зазначене вище, варто виділити рецептивні й продуктивні навички критичного мислення. Під рецептивними навичками критичного мислення ми розуміємо здатність студентів розпізнавати основні форми й види аргументів і критичних суджень. До продуктивних навичок критичного мислення відносимо здатність вибирати ті форми й види суджень, які є адекватними в певній ситуації.

Для розвитку рецептивних навичок критичного мислення засобами англійської мови пропонуємо такі вправи:

1. Запропонувати студентам низку тез, з-поміж яких необхідно виокремити ті, які є точкою зору, і ті, які є аргументами, що підтримують певну точку зору.

6. Запропонувати студентам низку тез, з-поміж яких вони повинні визначити ті, які є фактами, і ті, які виражають точку зору або думку автора.

7. Запропонувати студентам низку аргументів до певної тези; потрібно визначити, які підтримують цю тезу, а які спростовують і послаблюють протилежні тези.

8. Студенти читають короткий текст і визначають точку зору автора або упередження.

9. Студенти читають короткий текст і створюють діаграму, яка ілюструє розуміння ними структури аргументу.

10. Студенти читають низку аргументів і визначають, які є дедуктивними, а які – індуктивними.

11. Студенти виправляють аргументи з помилковими доказами.

12. Студенти читають довший науковий текст (наукову статтю) та визначають якісні і кількісні докази.

13. Студенти читають низку аргументів і визначають будь-які помилкові аргументи в тезах.

14. Запропонувати студентам наукову статтю (коротку або довгу, залежно від рівня володіння англійською мовою), у якій, використовуючи навички критичного мислення, вони повинні визначити, чи автор сконструював хороші аргументи.

Важливо розвивати й продуктивні навички критичного мислення засобами англійської мови, для чого ми пропонуємо низку вправ.

1. Написати на дошці прості тези, що висловлюють точки зору, на підтримку яких студенти, працюючи індивідуально, повинні написати два аргументи.

4. Студенти складають три речення на задану тему, щоб продемонструвати дедуктивні роздуми. Потім вони складають ще три речення, щоб продемонструвати індуктивні роздуми.

5. Студенти складають шість тверджень, з яких три – факти, а три – точки зору.

6. Студенти створюють письмовий текст відповідно до однієї з запропонованих структур конструювання аргументу.

7. Студенти створюють усні дебати, використовуючи одну із запропонованих структур конструювання аргументу.

Зауважимо, що структури конструювання аргументу можуть мати горизонтальну, вертикальну й розгалужену будову. Вертикальна структура складається з тези або точки зору і низки рівнозначних аргументів. Горизонтальні структури можуть складатися з тези або точки зору і низки аргументів, що змінюються від загальних до більш конкретних; із тези або точки зору і низки доказів, що будуються від більш важливого до менш важливого; із тези або точки зору і низки аргументів, що включають аргумент на підтримку тези, протилежну аргументації, аргументи, котрі спростовують протилежну аргументацію й повторне виголошення аргументу на підтримку тези. Розгалужена структура має основну тезу або точку зору, аргументи на підтримку цієї тези та аргументи на підтримку кожного з попередніх аргументів.

Таким чином, необхідно пам'ятати, що для розвитку критичного мислення засобами англійської мови професійного спрямування необхідно регулярно створювати проблемні ситуації на заняттях, ознайомлювати студентів із принципами й процедурами критичного мислення, структурами побудови критичних висловлювань, враховувати необхідність як усного, так і письмового викладу роздумів, застосовувати інтерактивні методи навчання й давати студентам можливість помилятися і виправляти свої помилки. Зрештою, варто усвідомлювати, що в центрі уваги педагога повинен бути не предмет і фактичний матеріал, а людина, яку ми навчаємо й розвиваємо.

Література:

1. Береза О. В. Розвиток критичного мислення студентів-філологів у процесі стимулювання мовленнєво-розумової діяльності / В. О. Береза [Електронний ресурс] // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2008. – № 1. – Режим доступу : http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1
2. Терно С. Світ критичного мислення: образ та мімікрія / С. Терно // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 7–8. – С. 27–39.
3. Lipman M. Thinking in Education / M. Lipman. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 304 p.

СЕКЦІЯ 2 ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ Й КОНТРОЛЬ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ АНГЛІЙСЬКОЮ ЯК СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

УДК 81'373:82.09

Павлусяк Ірина,

*Національний університет «Острозька академія»
(м. Острог, Україна)*

СИНТАКСИЧНИЙ І СТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИКИ В ОПИСІ ЗОВНІШНОСТІ ПЕРСОНАЖІВ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ К. С. ЛЬЮІСА «ОСТАННЯ БИТВА»

У тезах обґрунтовано один із інтерактивних методів вивчення професійної англійської мови, а саме дослідження текстів в англомовній картині світу. Проведено комплексний синтаксичний і стилістичний аналіз лексики у процесі опису зовнішності персонажів жанру фентезі, оскільки дослідження цього жанру є одним із ключових методів розвитку творчої особистості.

Ключові слова: фентезі, синтаксичний і стилістичний аналіз лексики.

В тезисах обосновано один из интерактивных методов для изучения профессионального английского, а именно исследование текстов в англоязычной картине мира. Проведен комплексный синтаксический и стилистический анализ лексики при описании внешности персонажей жанра фэнтези. Поскольку исследования этого жанра является одним из ключевых методов к развитию творческой личности.

Ключевые слова: фэнтези, синтаксический и стилистический анализ лексики.

This research is focused on researching the peculiarities of the English-based materials that is one of the interactive methods of learning professional English. The considerable amount of research has been devoted to investigating the complex syntactic and stylistic analysis of the vocabulary while describing the ap-